

Omhändertagande av avliden

Gäller för: Region Kronoberg

Faktaägare: Pär Lindgren chefläkare, Region Kronoberg

Innehållsförteckning

1	När döden inträder.....	1
2	Omhändertagande.....	1
3	Misstanke om onaturligt dödsfall	3
4	Märkning av den döda kroppen	3
5	Tillhörigheter	3

1 När döden inträder

- Stanna kvar hos de närstående efter dödsfallet. Visa omtanke och respekt.
- Fråga om de vill vara ensamma en stund.
- Den personal som har haft hand om den döde bör om möjligt finnas till hands för att stödja och informera de närstående vid avskedet.
- Försök att skapa trygghet till närstående genom att vidröra den avlidne (stryk över kinden, ta i handen) så förmedlar du att det fortfarande är naturligt med beröring.
- Låt närstående själva ringa och tala med andra släktingar, det kan vara en hjälp att göra det inträffade mer verkligt. Hjälプ endast till vid behov.
- Markera den avlidnes rum med att hänga upp skylten ”Var vänlig kontakta sjuksköterska före besöket”. Håll dörren stängd.
- Informera patientansvarig avdelningsläkare alternativt jousen om den avlidne, så att hen kan fastställa dödsfallet.
- Kom överens om vem som ska informera närstående.

2 Omhändertagande

När ett dödsfall har fastställts ska all medicinsk behandling, exempelvis infusioner och syrgasbehandling, avslutas. Inom de första timmarna sedan någon avlidit börjar likstelheten att inträffa. Likstelhet är en kemisk förändring i muskulaturen som kan variera från person till person. Därför är det viktigt att inte vänta för länge med omhändertagandet av den avlidne.

Grunden i omhändertagandet är att det alltid ska ske med respekt för den avlidne och de efterlevande ska visas hänsyn och omtanke. Närstående bör så långt som möjligt ges tillfälle att vara delaktig i omhändertagandet. Uppmärksamma speciella kulturella, etniska, andliga/religiösa behov och önskemål.

- Tillämpa basala hygienrutiner
- Stäng av eventuella infusioner och syrgas, ta bort varmt täcke och vädra i rummet.
- Arbeta två tillsammans och fråga om anhöriga/närstående vill delta i omhändertagandet.
- Ta bort kuddar och hjälpmedel från sängen och fäll den i planläge.
- Slut den dödes ögonlock
- Tvätta de delar av kroppen som behöver tvättas
- Raka bort eventuell skäggstubb och kamma håret så som den avlidne har haft det tidigare
- Tejpa ihop sår. Förstärk bandage eller ersätt dem med nya. Ta bort PVK/CVK, nasal sond, urinkateter och trach, medan PEG kan få sitta kvar.

- Torka ur munhålan och näsborrarna. Fukta gärna läpparna med lite vaselin eller cerat.
- Sätt in eventuell tandprotes om det går. I annat fall får den följa med den avlidne till bårhuset
- Klä med vit skjorta eller med egna kläder om önskemål finns. Glöm inte underkläder.
- Lägg tillrätta den avlidne med armarna längs sidan eller på bröstet (undvik att knäppa händerna om det inte är säkerställt att den avlidne ville ha det så)
- Lägg en kudde under huvudet så att hakan förs ner mot bröstet alternativt använd ett hakstöd.
- Förbered för lyft genom att lägga ett rent lakan under den avlidne. Lägg också ett lakan som ska användas som svepning.
- Lägg ett rent underlägg eller ett hygienskydd under den döde.
- Tillsammans med anhöriga ska personliga värdeföremål tas bort, till exempel smycken.
- Tillsä till den avlidne har ID-band, i annat fall kontakta ansvarig sjuksköterska
- Gör iordning sängen och bred ett rent lakan över den avlidne, men täck inte över ansiktet.
- Vid dödsfall i hemmet ligger den döde kvar i sängen i väntan på transport till bårhus. Alternativt kan de efterlevande önska att den döde inte ska föras till bårhus utan till bisättningslokal i anslutning till begravningsplats. Begravningsbyrå kontaktas av närstående för transport till bårhus eller bisättningslokal. Lokala anvisningar kan finnas.
- Den avlidnes rum ska föras med lämplig utsmyckning. Ett fridfullt intryck eftersträvas, till exempel med dämpad belysning.
- Ge närstående god tid att ta avsked.
- Före transport. Kroppen sveps med ett lakan som fästs med en tejpbit och ett lakan som täcker.
- Lämna ut informationsmaterial. Materialet fungerar som en liten handledning för den som i egenskap av närstående har drabbats av ett dödsfall.
- Ge utrymme för en avskedsstund för närstående och personal. Sitt i lugn och ro, bjud på kaffe eller dryck.
- Erbjud stöd till närstående.
- Informera om hur transporten går till och vart den avlidne förs.
- Informera om de begravningsbyråer som finns i kommunen.
- Informera om efterlevandekontakter
- Observera om den avlidne har pacemaker. Se stycket ”Explosiva implantat”.
- Ca 3 timmar efter dödsfallet transporteras den avlidne till bårrummet.

3 Misstanke om onaturligt dödsfall

- Vid misstanke om onaturligt dödsfall ska, efter dödsfallets konstaterande, inga åtgärder vidtas med den avlidne tills dess att polis tagit ställning till om det finns skäl för rättsmedicinsk undersökning.
- Om det inte är till hinder för polisutredningen ska den avlidne omhändertas på samma sätt som vid naturliga dödsfall.

4 Märkning av den döda kroppen

Innan den avlidne transporteras måste identiteten vara styrkt. Den avlidne ska förses med ett identitetsband. Identitetsbandet får endast fästas av sjuksköterska eller läkare. Identitetsbandet ska innehålla uppgifter om namn och personnummer. Kontroll görs i journalhandling eller med närstående att uppgifterna är korrekta. Identitetsbandet får inte klippas av, vare sig av vårdpersonal eller begravningsbyråpersonal.

5 Tillhörigheter

Personliga saker tas om hand, helst tillsammans med anhöriga, glöm inte värdesaker som ska kvitteras ut. Om anhöriga inte har möjlighet att ta hand om tillhörigheterna kan de skickas med till bårhuset (märkta med persondata). Värdesakerna kan också finnas kvar på avdelningen. Skriv då detta på ”Bårhusmeddelandet” så hämtar vaktmästarna dem då begravningsentreprenören kommer. Kvitteras ut av den som hämtar.

[Riktlinje för vård i livets slutskede](#)

Vid upptäckt av felaktig information eller länk, vänligen meddela faktaägare